

KATSAUS SEKSUAALI- JA SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖJEN ASEMAAN KENIASSA

Tiivistelmä

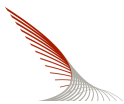
Katsauksen tarkoituksena on kuvata seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen (LGBT)¹ asemaa Keniassa sekä heihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia. Siirtomaa-ajalta peräisin oleva rikoslaki kriminalisoi samaa sukupuolta olevien välisen seksuaalisen kanssakäymisen, mutta ei kuitenkaan kiellä homoseksuaalisuutta itsessään. Kenian korkeimmassa oikeudessa on parhaillaan käsittelyssä Kenian LGBT-liikkeen alulle panema oikeustapaus ”Petition 234 of 2016”, joka pyrkii haastamaan homoseksuaalisuuden kriminalisoinnin perustuslain vastaisena. Poliisin kerrotaan toisinaan pidättävän homoseksuaalisista teoista epäiltyjä henkilöitä, mutta vain harvoin nostaneen syytteitä homoseksuaalisista teoista.

Kenialaisten asenteet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan ovat pääasiassa negatiivisia ja väkivaltaiset hyökkäykset ovat yleisiä. Myös syrjintä on yleistä ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia hädetään kodeistaan, erotetaan kouluista ja irtisanotaan työpaikoiltaan. Heillä on myös vaikeuksia saada terveydenhoitoa. Kenian LGBT-liike on kuitenkin monimuotoinen ja vähemmistöjä tukevia järjestöjä on lukuisia.

Katsauksessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten kansainvälisten järjestöjen ja eri valtioiden tuottamia raportteja ja tutkimuksia sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä.

Maahanmuuttoviraston Maatietopalvelu on käsitellyt Kenian seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemaa 18.9.2014 julkaistussa kyselyvastauksessa ”Kenia/Seksuaalivähemmistöt, homoseksuaalit”. Tämä raportti päivittää em. kyselyvastausta ja on keskittynyt sen ilmestymisen jälkeiseen aikaan.

¹ Termien ”seksuaali”- ja ”sukupuolivähemmistö” määrittely ei ole yksiselitteistä, ja usein alan julkaisuissakin kirjoittaja pyrkii itse määrittelemään kyseisessä kontekstissa käyttämänsä termit ja niiden rajoitukset. Yleisimmin kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen ja uutistoimistojen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä käyttämä yleistermi on englanninkielisistä sanoista tuleva akronyyymi LGBT (suomeksi HLBT), joka pitää sisällään käsitteet lesbian, gay, bi ja trans ja on jo siksi osittain monitulkintainen, sillä kolme ensimmäistä käsitettä mielletään yleisesti seksuaali-identiteettiä määrittäviksi, kun taas trans-etuliite liittyy ensisijaisesti sukupuoli-identiteettiin. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia ajavat järjestöt ja -yhteisöt sisällyttävät englanninkieliseen kirjainlyhenteeseen usein myös sanan inter (LGBTI; suomeksi HLBTI), joka viittaa intersukupuolisuuteen. Viime vuosina varsinkin suomenkielisessä kontekstissa on yleistynyt lyhenne HLBTIQ (englanniksi LGBTIQ), jota myös Setan ja Trans-tukipisteen sanastoissa suositellaan. Q tulee sanasta queer, jota käytetään usein akateemisessa ja poliittisessä kontekstissa. Queer -käsite liittyy sellaiseen identiteettiin ja oman sukupuolen ja seksuaalisuuden määrittelyyn, jolla pyritään kyseenalaistamaan ulkoa päin tulevia, yhteiskunnan ja yhteisön asettamia sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä normeja. Lähteet: Seta [päivitetty 22.11.2018]; Trans-tukipiste [päiväämätön]. Tässä kyselyvastauksessa on erilaisten määrittelyjen ja seksuaali- ja sukupuoli-identiteettien moninaisuuden vuoksi päädytty käyttämään mahdollisimman vähän arvottavaa yleiskäsitettä ”seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt” ellei tietty lähdeaineisto rajoitu nimenomaan seksuaalivähemmistöihin sekä tietyissä kohdissa kirjainlyhennettä LGBTI, joka on linjassa muissa maatietopalvelun tuotteissa käytetyn sanaston kanssa.

Abstract

This report is an overview on the situation of sexual and gender minorities (LGBT) in Kenya and infringements against them. Colonial era penal code criminalizes same-sex sexual conduct but not homosexuality per se. A court case "Petition 234 of 2016" initiated by Kenyan LGBT movement is pending before the High Court. The case challenges criminalization of homosexuality as contravening the constitution. Police occasionally arrests people it suspects of homosexual acts but rarely presses charges against them.

Attitudes of Kenyans towards sexual and gender minorities are primarily negative and violent attacks are common. Also discrimination is pervasive and members of LGBT community face evictions from their homes and suspensions from schools and jobs. They also face hardships when trying to access health care. However, the Kenyan LGBT movement is vibrant and there are numerous support organizations in the country.

The report is based on different public sources, such as reports and studies published by international organisations and different governments and complementary news material, which the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report.

Sisällys

Tiivistelmä	1
1. Lainsäädäntö koskien homoseksuaalisuutta.....	3
1.1. Vetoomus 234 (Petition 234 of 2016)	4
2. Lain täytäntöönpano	4
3. Suhtautuminen homoseksuaalisuuteen yhteiskunnassa	6
3.1. Valtiojohdon ja uskonnollisten johtajien suhtautuminen homoseksuaalisuuteen	6
3.2. Yleinen kansalaismielipide homoseksuaalisuudesta.....	7
4. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistuvat oikeudenloukkaukset ja syrjintä.....	10
4.1. Oikeudenloukkaukset	10
4.2. Syrjintä	11
5. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen mahdollisuudet suojeluun ja tukipalveluihin	12
5.1. Viranomaissuojelu	12
5.2. Tukipalvelut.....	12
6. Lähteet	14

1. Lainsäädäntö koskien homoseksuaalisuutta

Homoseksuaalisuutta itsessään (identiteettinä tai seksuaalisena suuntautumisena) ei ole kriminalisoitu Keniassa vaan ainoastaan homoseksuaaliset teot.² Miesten välinen seksi on laitonta siirtomaa-aikaisen rikoslain (1948) pykälien *162 Unnatural offences* ja *163 Attempt to commit unnatural offences* mukaan. Nämä pykälät kriminalisoivat luonnonvastaiset seksuaaliset teot, joista voidaan rangaista 14 vuoden vankeusrangaistuksella, mikäli teko on tehty molempien osapuolten suostumuksella, tai 21 vuoden vankeusrangaistuksella, mikäli teko on tehty ilman toisen henkilön suostumusta (pykälä 162). Luonnonvastaisten seksuaalisten tekojen yrityksestä voidaan määrätä seitsemän vuoden vankeusrangaistus (pykälä 163).³

”162. Unnatural offences

Any person who—

(a) has carnal knowledge of any person against the order of nature; or

(b) has carnal knowledge of an animal; or

(c) permits a male person to have carnal knowledge of him or her against the order of nature, is guilty of a felony and is liable to imprisonment for fourteen years:

Provided that, in the case of an offence under paragraph (a), the offender shall be liable to imprisonment for twenty-one years if—

(i) the offence was committed without the consent of the person who was carnally known; or

(ii) the offence was committed with that person’s consent but the consent was obtained by force or by means of threats or intimidation of some kind, or by fear of bodily harm, or by means of false representations as to the nature of the act. [Act No. 5 of 2003, s. 32.]

163. Attempt to commit unnatural offences

Any person who attempts to commit any of the offences specified in section 162 is guilty of a felony and is liable to imprisonment for seven years.”⁴

Rikoslain pykälä *165 Indecent practices between males* määrää miesten välisestä ”vakavasta epäsovinnaisuudesta” (gross indecency) tai sellaisen yrittämisestä viisi vuotta vankeutta:

“165. Indecent practices between males

Any male person who, whether in public or private, commits any act of gross indecency with another male person, or procures another male person to commit any act of gross indecency with him, or attempts to procure the commission of any such act by any male person with himself or with another male person, whether in public or private, is guilty of a felony and is liable to imprisonment for five years.”⁵

Rikoslaki kriminalisoi vain miesten välisen seksin.⁶ Kenian seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen järjestöjen kattojärjestön *Gay and Lesbian Coalition of Kenya:n* (GALCK) mukaan rikoslain pykälä 165 kriminalisoi kaikenlaisen kahden miehen välisen seksuaalisen toiminnan, johon ei liity penetraatiota, riippumatta siitä tapahtuuko se julkisella paikalla tai yksityisesti. GALCK:in mukaan ”gross indecency” tarkoittaa ”suutelemista, halaamista, käsistä pitämistä, hellittelyä, nukkumista

² Global Freedom of Expression [päiväämätön].

³ ILGA 5/2017, s. 90.

⁴ Kenya 1948.

⁵ Kenya 1948.

⁶ ILGA 5/2017, s. 37.

samassa sängyssä, tai minkä tahansa ruumiinosan koskettelemista ja hieromista seksuaalisen mielihyvän saamistarkoituksessa”.⁷

Perustuslaki tunnustaa avioliiton ainoastaan kahden vastakkaista sukupuolta olevan ihmisen väliseksi liitoksi.⁸

1.1. Vetoamus 234 (Petition 234 of 2016)

Kenian LGBT-liike pyrkii parhaillaan poistamaan homoseksuaalisten tekojen kriminalisoinnin laista. Helmikuussa 2018 Kenian korkein oikeus aloitti kuulemisen kolmen LGBT-järjestön ja viiden yksityishenkilön alulle laittamassa oikeustapauksessa ”Petition 234 of 2016”, jossa haastetaan homoseksuaalisuuden kriminalisointi perustuslain vastaisena. Tapauksessa tarkastellaan rikoslain pykälää 162(a) ja (c) sekä 165.⁹ Kenian hallitus ei halua homoseksuaalisuutta laillistettavan ja on pyytänyt korkeinta oikeutta hylkäämään tapauksen, mutta tuloksetta.¹⁰ Syyskuun kuudes 2018 Intian korkein oikeus hylkäsi siirtomaa-aikaisen lakinsa, joka oli kriminalisoinut samaa sukupuolta olevien välisen seksin jopa 10 vuoden vankeusrangaistuksella. Intian päätös herätti LGBT-aktivisteissa toivoa vastaavista muutoksista ympäri maailman, ml. Keniassa. Intian päätöksen jälkeen Kenian korkein oikeus antoi käsittelyssään olevan tapauksen osapuolille luvan valmistella esitykset Intian tekemän päätöksen merkityksestä Kenialle, sillä molempien maiden lainsäädäntö on perua Iso-Britannian siirtomaa-ajalta.¹¹ Kenian korkein oikeus tulee antamaan päätöksensä 22.2.2019.¹²

Mikäli käsittelyssä olevat lakipykälät todetaan perustuslain vastaisiksi, Kenian seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen järjestöjen kattojärjestö GALCK aikoo toimia sen varmistamiseksi, että oikeuden päätöstä tullaan myös noudattamaan. Jos tapaus hävitään, GALCK on varautunut vastaamaan välittömästi mahdollisiin seksuaali- sukupuolivähemmistöjen edustajien kohtaamiin väkivalta- ja syrjintätapauksiin erilaisilla turvallisuus-, edunvalvonta- ja viestintätoimillaan.¹³

Kenian korkeimmassa oikeudessa on samaan aikaan vireillä myös toinen tapaus ”Petition 150 of 2016”, joka pyrkii samaan päämäärään kuin em. tapaus.¹⁴

2. Lain täytäntöönpano

Vuotta 2017 tarkastelevan Yhdysvaltain ulkoministeriön ihmisoikeusraportin mukaan Kenian poliisi on pidättänyt ihmisiä, erityisesti prostituutiosta epäiltyjä, homoseksuaaliset teot kriminalisoivien rikoslain pykälien perusteella, mutta vapauttanut heidät pian pidätyksen jälkeen.¹⁵ LGBTI -järjestöjen mukaan em. lakeja useammin poliisi kuitenkin käyttää muita lakeja, kuten julkisen rauhan häiritsemisestä säädettyä lakia, pidättääkseen LGBTI-henkilöitä. Poliisi myös usein häiritsee, uhkailee tai pahoinpitelee pidättämiään LGBTI-henkilöitä.¹⁶

---

⁷ GALCK [päiväämätön]c.

⁸ Freedom House 1/2018.

⁹ DW 6.4.2018; CNN 23.2.2018; GALCK [päiväämätön]c.

¹⁰ The Star 2.1.2019.

¹¹ Reuters 27.9.2018.

¹² Kuchu Times 23.1.2019; NGLHRC 25.10.2018.

¹³ GALCK [päiväämätön]c.

¹⁴ GALCK [päiväämätön]c.

¹⁵ USDoS 20.4.2018.

¹⁶ USDoS 20.4.2018.

Lähteiden mukaan vain harvoja vastaan on nostettu syytteitä Keniassa homoseksuaaliset teot kriminalisoivien rikoslain pykäliden perusteella¹⁷ ja pykälä on pääasiassa käytetty oikeuttamaan väkivaltaa ja syrjintää seksuaali- sukupuolivähemmistöjen edustajia kohtaan.¹⁸ Homoseksuaaleja miehiä sekä transsukupuolisia naisia kohtaan nostetut syytteet on yleisimmin nostettu seksityön perusteella.¹⁹

Vuonna 2015 Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watchin (HRW) tiedossa oli vain kaksi tapausta, joissa lakia ”luonnonvastaisista teoista” oli käytetty syytteiden nostamiseen. Toinen tapaus oli Kifilin tapaus vuodelta 2012, mutta se hylättiin vuonna 2015 todisteiden puuttuessa. Toinen tapaus sattui Kwalen maakunnassa, Kenian etelärannikolla helmikuussa 2015.²⁰ Yhteisön painostuksesta poliisi pidätti kaksi miestä ja nosti heitä vastaan syytteet ”luonnonvastaisista teoista” ja ”siveettömän materiaalin” kauppaamisesta.²¹

HRW:n syyskuussa 2015 julkaiseman raportin mukaan on epäselvää, onko ketään koskaan tuomittu Keniassa samaa sukupuolta olevien välisestä seksistä, joka on tehty molempien osapuolten suostumuksella. Vuoden 2014 poliisin rekisterin mukaan yli 500 oli tuomittu ”luonnonvastaisista teoista” vuosien 2010 ja 2014 välisenä aikana. *National Gay and Lesbian Human Rights Commission* -kansalaisjärjestön (NGLHRC) analyysin mukaan samalla listalla oli kuitenkin myös tapauksia eläimiin sekaantumisista ja raiskauksista, sillä ne on kriminalisoitu saman pykälän alla suostumuksellisten seksuaalisten tekojen kanssa. Tuolloin NGLHRC ei ollut vielä tehnyt johtopäätöstä, oliko yksikään tuomio tullut suostumuksellisesta samaa sukupuolta olevien välisestä seksistä.²²

Esimerkkeinä yhteisön vaikutuksesta seksuaali- sukupuolivähemmistöjen edustajien pidätyksiin: Marraskuussa 2018 poliisi teki ratsian seksuaalivähemmistöjen oikeuksia suojelevan kansalaisjärjestön tiloihin Mombasassa pidättäen kaksi järjestön henkilökuntaan kuuluvaa. Poliisi oli kertomansa mukaan saanut tietoa, että järjestö rekrytoi alueen nuoria homoseksuaalien yhteisöön. Henkilöt vapautettiin yli neljän tunnin kuulustelun jälkeen.²³

Naapureiden kerrottiin järjestäneen homopariskunnan pidätyksen Kisiin maakunnassa, Länsi-Keniassa, mutta pariskuntaa vastaan ei nostettu syytteitä. Heidän kerrottiin tuomioistuimen sijasta joutuvan keskustelemaan yliopistonsa ohjaajan kanssa, jotta he muuttaisivat elämäntyyliinsä.²⁴

Todisteena miesten välisestä seksistä on raportoitu käytettävän anaalitutkimusten tuloksia siitä huolimatta, että lääketieteen asiantuntijat ovat todenneet näiden tutkimusten olevan epäpäteviä, ja niitä pidetään kidutuksena, julmana, epäinhimillisenä sekä halventavana kohteluna.²⁵ Vuonna 2015 HRW:n tiedossa oli vain yksi tapaus (helmikuun 2015 Kwalen tapaus), jossa pakkoanaalitutkimuksia oli käytetty syytteiden perusteena Keniassa.²⁶ Vuonna 2016 Kenian oikeuslaitos epäsi *National Gay and Lesbian Human Rights Commission* -kansalaisjärjestön

¹⁷ USDoS 20.4.2018; GALCK [päiväämätön]; Reuters 31.10.2018; HRW 9/2015, s. 57.

¹⁸ GALCK [päiväämätön]c.

¹⁹ HRW 9/2015, s. 18.

²⁰ HRW 7/2016, s. 28-29.

²¹ HRW 9/2015, s. 1; HRW 7/2016, s. 28-29.

²² HRW 9/2015, s. 17.

²³ Nairobi News 24.11.2018.

²⁴ Hivisasa.com [päiväämätön]. Tunnettu kansainvälinen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asioista raportoiva blogi *Erasing 76 Crimes* raportoi ko. Hivisasa.com:in uutisesta 15.3.2018: *Erasing 76 Crimes* 15.3.2018.

²⁵ Oluoch & Tabengwa / ILGA 5/2017, s. 152; Freedom House 1/2018; DW 22.3.2018.

²⁶ HRW 7/2016, s. 28-29.

(NGLHRC) vetoomuksen, joka pyrki toteamaan nämä testit yksityisyyttä ja arvokkuutta rikkoviksi. Oikeus totesi tuolloin näiden testien, sekä myös HIV- ja B-hepatiittitestien, olevan laillinen keino todistaa samaa sukupuolta olevien välinen seksi.²⁷ Maaliskuussa 2018 Mombasan valitustuomioistuin kuitenkin määräsi anaalitutkimukset perustuslain vastaisiksi, kumoten vuoden 2016 päätöksen.²⁸

Vaikka samaa sukupuolta olevien välinen seksi on kriminalisoitu, LGBTI-ihmisillä on kuitenkin oikeus ajaa perusoikeuksiensa toteutumista Keniassa seksuaalisesta suuntautumisestaan huolimatta²⁹ ja viranomaiset sallivat LGBTI-ihmisten asioita ajavien järjestöjen rekisteröinnin ja toiminnan.³⁰ Huhtikuun 2015 ennakkotapauksessa ”Gitari v Non-Governmental Organisations Co-ordination Board”, Kenian korkein oikeus totesi, että valtio oli rikkonut vuoden 2010 perustuslain artiklaa 36 *Freedom of association* estämällä *National Gay & Lesbian Human Rights Commission* -kansalaisjärjestöä (NGLHRC) rekisteröitymässä. Oikeuden mukaan artiklan 36 kohta ”every person” pitää sisällään myös LGBTI-ihmiset ja samaa sukupuolta olevien väliset seksuaaliset teot kriminalisoiva lainsäädäntö ei kriminalisoi henkilön seksuaalista suuntautumista itsessään. Oikeus katsoi kansalaisjärjestöjen toimia koordinoivan lautakunnan toimineen perustuslain vastaisesti ja laittomasti kieltäessään NGLHRC:n rekisteröimisen. Lautakunnan päätös kumottiin ja se määrättiin sallimaan järjestön rekisteröinti.³¹ Perustuslaillinen haaste on kuitenkin vetämässä korkeimmassa oikeudessa.³²

3. Suhtautuminen homoseksuaalisuuteen yhteiskunnassa

3.1. Valtiojohton ja uskonnollisten johtajien suhtautuminen homoseksuaalisuuteen

Kenian valtiojohto sekä uskonnolliset johtajat suhtautuvat homoseksuaalisuuteen pääsääntöisesti kielteisesti ja vastustavat homoseksuaalisten tekojen kriminalisoinnin lakkauttamista.³³ Kenian hallitus on pyytänyt korkeinta oikeutta hylkäämään vetoomuksen (Petition 234 of 2016), jolla pyritään toteamaan nykyinen lainsäädäntö perustuslain vastaiseksi.³⁴ GALCK:in vuonna 2016 julkaiseman raportin mukaan suurin osa uskonnollisista instituutioista lietsoo häpeilemättä homofobiaa ja suvaitsemattomuutta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan ja uskonnolliset johtajat puhuvat säännöllisesti LGBTIQ-ihmisiä vastaan. Homofobinen retoriikka kannustaa väkivaltaan ja sitä käytetään myös väkivallan oikeuttamiseksi.³⁵ Vuonna 2014 Kenian parlamentin enemmistön johtaja Aden Duale väitti, että homoseksuaalisuus on yhtä vakava uhka kuin terrorismi ja sitä tulee myös käsitellä sellaisena.³⁶ Vaikka Kenia on sekulaari valtio, uskonnolliset instituutiot vaikuttavat kuitenkin vahvasti sen toimintaan. Poliitikot hyödyntävät kirkkoja kannatuksensa lisäämiseen ja eräät poliitikkojen homofobisimmista puheista on pidetty kirkoissa sunnuntaijumalanpalvelusten aikaan.³⁷

²⁷ Oluoch & Tabengwa / ILGA 5/2017, s. 152; Freedom House 1/2018; DW 22.3.2018.

²⁸ Kuchu Times 23.1.2019; DW 22.3.2018.

²⁹ ILGA 5/2017, s. 43.

³⁰ USDoS 20.4.2018; ILGA 5/2017, s. 43.

³¹ Global Freedom of Expression [päiväämätön]; USDoS 20.4.2018.

³² HRW 17.1.2019.

³³ The Star 2.1.2019; GALCK 12.2.2016, s. 34-35; Daily Nation 21.4.2018; Nairobi News 29.10.2018.

³⁴ The Star 2.1.2019.

³⁵ GALCK 12.2.2016, s. 34

³⁶ Pink News 26.3.2014.

³⁷ GALCK 12.2.2016, s. 35

Uskonnollisten johtajien asenteet homoseksuaalisuuteen ovat selkeän negatiiviset, mutta presidentti Uhuru Kenyattan mielestä aiheesta ei edes kannata keskustella.³⁸ Hänen mukaansa homoseksuaalien oikeudet eivät ole polttava aihe Keniassa tällä hetkellä ja homoseksuaalisuus on vastoin kenialaisten enemmistön kulttuurisia uskomuksia.³⁹

Vaikka suurin osa Kenian uskonnollisista ryhmistä vastustaa homoseksuaalisten tekojen kriminalisoinnin lakkauttamista, Nairobissa on ainakin yksi pastori, David Ochal, joka kannattaa sitä ja hänen *Cosmopolitan Church* seurakuntansa toivottaa homoseksuaalit lämpimästi tervetulleeksi.⁴⁰

Erään korkea-arvoisen kenialaisen tuomarin mukaan intersukupuolisuuden voidaan katsoa olevan ihmisen biologinen ominaisuus, johon hän ei voi vaikuttaa, toisin kuin homoseksuaalisuuteen.⁴¹ Toukokuussa 2017 Kenian hallitus nimitti työryhmän käsittelemään intersukupuolisia ihmisiä koskevaa politiikkaansa ja institutionaalisia uudistuksia toimeenpannukseen korkeimman oikeuden määräyksen vuodelta 2014 tunnustaa intersukupuolisten henkilöiden olemassaolo ("Baby A" -tapaus).⁴²

Kenian viranomaisten negatiivisista asenteista seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan kertoo kahden naisen välisestä rakkaudesta kertovan kenialaisen Rafiki-elokuvan esittämisen kieltäminen Kenian elokuva- ja elokuvatuotantavaltakunnan päätöksestä. Lokakuussa 2017 oikeus määräsi kiellolle seitsemän päivän pituisen keskeytyksen, jotta elokuvan ohjaaja voisi kilpailla Oscareista.⁴³ Tammikuun 2019 alussa tapaus oli yhä käsiteltävänä tuomioistuimessa siitä, että pidetäänkö elokuvan esityskielto voimassa vai poistetaanko se.⁴⁴

3.2. Yleinen kansalaismielipide homoseksuaalisuudesta

Pew Research Centerin vuonna 2013 julkaiseman tutkimusraportin mukaan 90 % kenialaisista ei hyväksy homoseksuaalisuutta osana yhteiskuntaa.⁴⁵ Asenteet olivat muuttuneet vain hiukan hyväksyvämpään suuntaan edellisistä tutkimuksista: kesä 2002 99 %, kevät 2007 96 %, kevät 2011 96 %.⁴⁶ Kansainvälisen seksuaalivähemmistöjen oikeuksia ajavien järjestöjen kattojärjestön ILGA:n vuonna 2016 globaaleja asenteita mitanneen tutkimuksen mukaan 53 % kenialaisista on sitä mieltä, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuulumisen ei tulisi olla rikos⁴⁷ ja 46 %:a ei huolestuttanut, oliko heidän naapurinsa homo tai lesbo.⁴⁸

Kenialaisten asenteista homoseksuaaleja kohtaan kertoo osaltaan myös Twitter-myrsky, joka syntyi, kun avoimesti homoseksuaali yhdysvaltalaisen CNN- uutiskanavan toimittaja osallistui Nairobien vierailullaan jumalanpalvelukseen Julibee-kirkossa piispan kutsumana. Reaktioita tapahtuneelle oli puolesta ja vastaan, mutta suurin osa ihmetteli sitä, että hyväksyikö Kenian kirkko nyt homoseksuaalien osallistumisen sen toimintaan.⁴⁹ Moraalipoliisiksi kutsuttua Kenian elokuva- ja elokuvatuotantavaltakunnan (KFCB) toimitusjohtajaa Ezekiel Mutuataa syytettiin tekopyhäksi,

³⁸ Nairobi News 29.10.2018.

³⁹ Daily Nation 21.4.2018.

⁴⁰ Erasing 76 Crimes 25.4.2018.

⁴¹ Nairobi News 6.10.2016.

⁴² USDoS 20.4.2018.

⁴³ HRW 17.1.2019; Reuters 27.9.2018; The Star 2.1.2019.

⁴⁴ The Star 2.1.2019.

⁴⁵ Pew Research Center 4.6.2013, s. 1.

⁴⁶ Pew Research Center 4.6.2013, s. 23.

⁴⁷ LGA 2016, s. 5.

⁴⁸ ILGA 2016, s. 10.

⁴⁹ Nairobi News 29.10.2018.

kun hän puolusti toimittajan osallistumista jumalanpalvelukseen, vaikka Mutua tunnetaan homoseksuaalisuuden vastustajana.⁵⁰ Mutua puolusti tekoaan tarkentamalla, että vaikka hän ei hyväksy homoseksuaalisuutta, hän ei kuitenkaan vihaa homoseksuaaleja ihmisiä, ja painotti näiden asioiden välistä eroa. Lisäksi hän hieman yllättäen tunnusti toimineensa nuoren homoseksuaalin miehen mentorina, mutta salanneensa tämän henkilöllisyyden jopa vaimoltaan. Mutua myös muistutti kertoneensa jo 2016, että hän ei näkisi ongelmaa homoseksuaalin henkilön palkkaamisessa elokuva-arviovaltuutetuksi.⁵¹

Vaikka kenialaisten suhtautuminen homoseksuaalisuuteen on yhä pääosin negatiivista, edistystä kuitenkin tapahtuu, mistä kertovat mm. LGBT-järjestöjen lisääntyminen sekä suurta huomiota saaneet oikeustapaukset.⁵² Erään korkea-arvoisen tuomarin mukaan kenialaiset tulevat ajan mittaan hyväksymään homoseksuaalisuuden, vaikka siihen voi mennä vuosia.⁵³ Jo vuonna 2015 julkaistussa *Astraea Lesbian Foundation for Justice* -säätiön (ALFJ) raportissa todettiin, että edistymisen merkkejä kulttuurisesta muutoksesta oli nähtävillä mitä tulee LGBTI-ihmisten oikeuksien hyväksymiseen. Monilla LGBTI-ihmisillä on nykyään heitä tukevat perheet ja yhteisöt. Lisääntynyt LGBTI-ihmisten näkyvyys ja läsnäolo on myös lisännyt erilaisia tukiyhteisöjä. Nairobiin ja Kisumuun on ilmaantunut myös muutamia LGBTI-ystävällisiä uskonnollisia yhteisöjä. Eräs *Transgender Education and Advocacy* -ryhmän aktivisti ylisti ALFJ:n raportissa Kenian yhteiskunnallisen ilmapiirin muutoksia: *“A huge section of the society now understand[s] what transgender is. In my local village a new term was born ‘manzi chali.’ For me it is a moment of pride since it shows that our society is trying to accommodate the concept of third gender.”*⁵⁴

Hiljattain Kenian erittäin arvostettu muusikko Eric Wainaina yllätti monet paljastamalla, että hänellä on useita homoseksuaaleja ystäviä ja että hänen mielestään se ei ole kenenkään asia, ketä kukin päättää rakastaa.⁵⁵

Keniaa on pidetty Afrikan kontekstissa suhteellisen myötämielisenä maana seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan⁵⁶ ja lähialueen maiden LGBT-ihmisiä on paennut sinne kotimaidensa kovempia rangaistuksia ja/tai asenteita.⁵⁷ Vuonna 2014 useita ugandalaisia LGBTI-henkilöitä pakeni Keniaan Ugandan presidentin hyväksytyä homoseksuaalien vastaisen lain (jonka perustuslakituomioistuin kumosi elokuussa 2014). Toisaalta, Anthony Oluochin ja Monica Tabengwan toukokuussa 2015 ILGA:n raportissa julkaistun artikkelin mukaan Keniassakin LGBTI-pakolaiset joutuivat vainon ja kaltoinkohtelun uhreiksi mm. muiden turvapaikanhakijoiden taholta seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteettinsä vuoksi.⁵⁸

Kenian Kakuman pakolaisleirillä asuneiden seksuaali- sukupuolivähemmistöön kuuluvien pakolaisten kerrotaan viettäneen pakolaisleirin ensimmäistä seksuaali- sukupuolivähemmistöjä juhlivaa Pride-tapahtumaa kesäkuussa 2018. Tapahtuman kerrotaan olleen menestys ja siihen otti osaa yli 200 seksuaali- sukupuolivähemmistöjen edustajaa (toisten lähteiden mukaan jopa 600⁵⁹) sekä myös hallituksen viranomaisia ja YK:n edustajia. Tapahtumaa kuitenkin varjostivat väkivaltaisuuudet.⁶⁰ Pride-tapahtuman jälkeen hyökkäykset LGBT-ihmisiä kohtaan lisääntyivät

⁵⁰ Nairobi News 30.10.2018.

⁵¹ Nairobi News 30.10.2018.

⁵² DW 6.4.2018.

⁵³ Nairobi News 6.10.2016.

⁵⁴ ALFJ 2015, s. 9.

⁵⁵ Nairobi News 21.11.2018.

⁵⁶ Reuters 31.10.2018; Oluoch & Tabengwa / ILGA 5/2017, s. 153.

⁵⁷ The Guardian 23.2.2017.

⁵⁸ Oluoch & Tabengwa / ILGA 5/2017, s. 153.

⁵⁹ NBC News 21.6.2018.

⁶⁰ Gay Star News 17.6.2018.

Kakumassa.⁶¹ Joitain LGBT-ihmisiä oli pahoinpidelty heidän kävellessään leirillä ja toisten asumuksia oli sytytetty tuleen.⁶² LGBT-ihmiset eivät kokeneet poliisin suojelevan heitä⁶³ ja he päätyivät osoittamaan mieltään YK:n Kakuman toimiston edessä saadakseen parempaa suojelua hyökkäyksiä vastaan.⁶⁴ Paikalliset sekä muut pakolaiset kuitenkin hyökkäsivät heidän kimppuunsa mielenosoituksen aikana.⁶⁵ Pride-tapahtuman jälkeen sen osallistajat olivat saaneet uhkaavia nimettömiä viestejä, joita oli kiinnitetty kaikkialle leirin ilmoitustauluille. Viesteissä LGBTIQ-pakolaisia kehoitettiin lähtemään leiriltä tai ”muuten heidät tapettaisiin yksitellen”. Ei ole tiedossa, kuka tai ketkä olivat viestien takana.⁶⁶ Joulukuun 2018 lopussa kerrottiin UNHCR:n siirtäneen yli 200 LGBT-pakolaista Kakumasta Nairobiin, jossa he nyt elävät hylätyssä koulussa hyvin ahtaissa ja epähygieenisissä oloissa.⁶⁷ Thomson Reuters Foundationin artikkelin mukaan eri ryhmien väliset jännitteet ja riidat ovat saaneet jotkut heistä pelkäämään turvallisuutensa puolesta ja jotkut ovat saaneet tappouhkauksia muilta LGBT-pakolaisilta. Artikkelissa ei avata tätä tarkemmin, miksi jotkut LGBT-pakolaiset uhkaavat toisiaan.⁶⁸

Lähteistä löytyi niukasti tietoa siitä, onko maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä eroja mitä tulee kansalaisten suhtautumiseen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin. Hyökkäykset ja muut oikeudenloukkaukset LGBTI-vähemmistöjä kohtaan eivät tätä kyselyvastausta varten läpikäytyjen lähteiden perusteella vaikuta keskittyvän mihinkään tiettyyn osaan maata. Deutsche Welle - uutistoimiston haastatteleman, sukupuolivähemmistöön kuuluvan henkilön mukaan hyökkäyksiä seksuaali- sukupuolivähemmistöjä kohtaan tapahtuu usein matalan tulotason asuinalueilla sekä maan erittäin konservatiivisilla alueilla. Lähteessä ei tarkenneta mitä alueita näillä konservatiivisilla alueilla tarkoitetaan.⁶⁹ Kisumussa, Länsi-Keniassa toimistaan pitävä *Voices of Women in Western Kenya* -järjestö (VOWWEK) työskentelee tietoisuuden lisäämiseksi LGBTI-asioista ja heidän oikeuksiensa edistämiseksi koko Länsi-Kenian alueella. He pyrkivät lisäämään maaseutualueiden yhteisöjen johtajien tietoutta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asioista ja muuttaakseen heidän asenteitaan positiivisempaan suuntaan. Järjestön mukaan heidän työnsä tuottaa vähitellen tulosta.⁷⁰

GALCK:in LBQ-naisten kokemuksia tutkineessa raportissa todetaan, että naisia ei mainita homoseksuaalisuuden kriminalisoivissa lakipykälissä, sillä LBQ-naisten välisiä suhteita (lesbian, bisexual, queer) pidetään yleisesti ottaen ”sopivina” niin kauan kuin ne eivät uhkaa yhteiskunnan heteroseksuaalisia rakenteita. LBQ-naiset kuvataan usein heteronormatiivisten yhteiskunnallisten rakenteiden uhreiksi. Tällaiseen uhriutumiseen on voinut johtaa esim. kasvaminen väkivaltaisen isän kanssa, aikaisempi koettu seksuaalinen väkivalta heteroseksuaalisen kumppanin taholta tai aikaisempi uskonon heteroseksuaalinen kumppani. Julkinen homofobia on kuitenkin vaikuttanut myös LBQ-naisiin ja lesbofobia on lisääntynyt.⁷¹ Perheet voivat painostaa LBQ-naisia avioitumaan miehen kanssa.⁷²

⁶¹ Reuters 27.9.2018; Thomson Reuters Foundation 13.12.2018.

⁶² Reuters 27.9.2018; Thomson Reuters Foundation 13.12.2018.

⁶³ Thomson Reuters Foundation 13.12.2018.

⁶⁴ Thomson Reuters Foundation 13.12.2018.

⁶⁵ Thomson Reuters Foundation 13.12.2018.

⁶⁶ NBC News 21.6.2018.

⁶⁷ Erasing 76 Crimes 24.12.2018; Thomson Reuters Foundation 11.1.2019.

⁶⁸ Thomson Reuters Foundation 11.1.2019.

⁶⁹ DW 6.4.2018.

⁷⁰ ALFJ 2015, s. 10.

⁷¹ GALCK 12.2.2016, s. 20.

⁷² GALCK 12.2.2016, s. 25.

4. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistuvat oikeudenloukkaukset ja syrjintä

4.1. Oikeudenloukkaukset

LGBT-aktivistien mukaan homoseksuaaliset teot kriminalisoivat lait ovat johtaneet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen häirintään, syrjintään ja pahoinpitelyihin ja niitä on käytetty myös näiden tekojen oikeuttamiseksi.⁷³ *National Gay and Lesbian Human Rights Commission* -kansalaisjärjestön (NGLHRC) perustamisesta vuonna 2013 lähtien järjestön oikeusapukeskus on vastaanottanut jo yli 3 000 tapausta, joissa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluva on joutunut oikeudenloukkausten kohteeksi. Näitä ovat mm. murhat, seksuaalinen väkivalta, väkijoukon väkivalta, kiristys ja kiskonta.⁷⁴

Väkivalta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan on Keniassa yleistä⁷⁵ ja monet joutuvat säännöllisesti fyysisten hyökkäysten kohteiksi. Yhden sukupuolivähemmistöön kuuluvan henkilön mukaan hyökkäyksiä tapahtuu usein matalan tulotason asuinalueilla sekä maan erittäin konservatiivisilla alueilla.⁷⁶ Voice of America:n toukokuussa 2015 haastatteleman NLGHRC:n asianajajan mukaan väkivaltaiset hyökkäykset homoseksuaaleja kohtaan ovat harvinaisia, mutta niitä kuitenkin tapahtuu.⁷⁷ Esimerkiksi ystävänpäivänä 2017 Nairobissa Kawangwaren slummissa väkijoukko tunkeutui yhden miehen kotiin ja hyökkäsi asunnossa olleiden neljän homoseksuaalin miehen kimppuun. Kaksi heistä loukkaantui vakavasti, mutta kaksi muuta pääsi pakenemaan paikalta ilman vakavia vammoja.⁷⁸

Maaliskuussa 2017 Standard Media uutisoi, että homopariskunnan kimppuun oli hyökätty Mororon kaupungissa Tana Riverin maakunnassa, maan itäisessä osassa ja he loukkaantuivat hyökkäyksessä pahoin. Pariskunta kertoi hyökkääjien mm. sanoneen jumalan vihaavan homoja ja että heidän tulisi kuolla. Poliisi pelasti pariskunnan karkottamalla väkijoukon ampumalla ilmaan, mutta hyökkääjien sijasta he kuitenkin pidättivät uhriksi joutuneen pariskunnan. Pariskunta vapautettiin myöhemmin, mutta ketään hyökkääjistä ei pidätetty eikä heitä vastaan nostettu syytteitä.⁷⁹

Väkivallantekijöitä ovat usein myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien omat perheenjäsenet ja sukulaiset.⁸⁰ Kenian seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen järjestöjen kattojärjestön GALCK:in raportista *Research on the Lived Realities of Lesbian, Bisexual and Queer Women in Kenya* käy ilmi, että monet queer-naiset ovat kohdanneet väkivaltaa perheidensä taholta näiden saadessa selville queer-naisen seksuaalisen suuntautumisen.⁸¹ Jopa raiskauksia on tapahtunut perhepiirissä⁸² ja perheenjäsenet ovat saattaneet järjestää jonkun ulkopuolisen tai jopa sukulaismiehen raiskaamaan LBQ-nainen tarkoituksena ”parantaa” tämä nainen heteroksi.⁸³ LBQ-naiset kohtaavat väkivaltaa myös kumppaneidensa taholta.⁸⁴ Maskuliinisemmat naiset ovat feminiinisempiä useammin perheen ulkopuolisten tekemän väkivallan vaarassa. Samoin kuin naiset, jotka elävät alemman keskiluokan sekä alaluokan

⁷³ CNN 23.2.2018; NGLHRC 25.10.2018.

⁷⁴ NGLHRC 25.10.2018.

⁷⁵ USDoS 20.4.2018; Freedom House 1/2018; GALCK [päiväämätön]a;

⁷⁶ DW 6.4.2018.

⁷⁷ VOA 8.5.2015.

⁷⁸ Erasing 76 Crimes 23.2.2017.

⁷⁹ Standard Media [päivitetty 21.3.2017].

⁸⁰ GALCK 12.2.2016, s.23-26.

⁸¹ GALCK 12.2.2016, s.6.

⁸² GALCK 12.2.2016, s.25.

⁸³ GALCK 12.2.2016, s.26-27.

⁸⁴ GALCK 12.2.2016, s. 27-28.

naapurustoissa, joissa ihmiset ovat yläluokkaisia alueita enemmän tekemisissä toistensa kanssa ja joissa sosiaalisissa suhteissa painotetaan yhteenkuuluvuutta ja kontrollia.⁸⁵

4.2. Syrjintä

Syrjintä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan on Keniassa yleistä.⁸⁶ Fyysisen väkivallan ja hyökkäysten lisäksi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat kohtaavat myös verbaalista väkivaltaa, häirintää ja stigmatisointia. Heitä häädetään kodeistaan, erotetaan kouluista ja irtisanotaan työpaikoiltaan.⁸⁷ LGBT-aktivistien mukaan homoseksuaaliset teot kriminalisoivat lait ovat johtaneet väkivallan lisäksi myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen päivittäiseen häirintään ja syrjintään.⁸⁸ LGBT-ihmisten on muita vaikeampi saada työpaikkaa tai ylennystä työssään, vuokrata asuntoa tai saada terveyspalveluita ja koulutusta.⁸⁹ Heitä syrjitään peruspalveluiden ja erityisesti terveyspalveluiden saamisessa,⁹⁰ mutta syrjinnän laajuus riippuu kuitenkin yksilön yhteiskuntaluokasta, oikeudellisesta asemasta, sukupuoli-identiteetistä sekä asuinalueesta ja -alueesta.⁹¹

Mikään laki ei kriminalisoi seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin perusteella tapahtuvaa syrjintää Keniassa.⁹² Oikeudellisen suojan puuttuessa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat joutuvat jatkuvasti poliisien tai vapaaehtoisten järjestyksenvalvojen hyväksikäytön, pahoinpitelyn ja raiskausten uhreiksi tai rikollisten orjuuttamiksi.⁹³ Poliisin on kerrottu usein häiritsevän, uhkailevan tai pahoinpitelevän pidättämiään LGBTI-henkilöitä.⁹⁴

GALCK:in joulukuussa 2016 julkaiseman raportin mukaan suurimman osan julkisissa terveyskeskuksissa ja sairaaloissa työskentelevistä tiedetään rikkovan LGBQ-henkilöiden terveysasioiden luottamuksellisuutta ja yksityisyyttä paljastamalla näiden seksuaalisen suuntautumisen muille potilaille ja kollegoilleen. Terveyspalveluiden tarjoajat eivät myöskään ole yleensä ystävällisiä tai ymmärtäväisiä heitä kohtaan.⁹⁵ Syrjintä, väkivalta ja homoseksuaaliset teot kriminalisoivat lait toimivat terveydenhuollon asiantuntijoiden mukaan esteenä HIV/AIDS:in tehokkaalle ehkäisylle ja hoidolle.⁹⁶ Kenian terveysministeriö nähdään kuitenkin yleisesti ottaen liittolaisena taistelussa LGBT-ihmisten tasa-arvoisen kohtelun puolesta ja se on toiminut yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa terveydenhuollon henkilökunnan kouluttamiseksi LGBT-asioista.⁹⁷

---

⁸⁵ GALCK 12.2.2016, s.25.

⁸⁶ USDoS 20.4.2018; Freedom House 1/2018; GALCK [päiväämätön]a; DW 6.4.2018.

⁸⁷ GALCK [päiväämätön]a.

⁸⁸ CNN 23.2.2018; NGLHRC 25.10.2018; Reuters 27.9.2018.

⁸⁹ Reuters 27.9.2018.

⁹⁰ UN CESCR 6.4.2016, s. 4; ALFJ 2015, s. 7.

⁹¹ ALFJ 2015, s. 7.

⁹² USDoS 20.4.2018.

⁹³ Reuters 27.9.2018.

⁹⁴ USDoS 20.4.2018.

⁹⁵ GALCK 16.12.2016.

⁹⁶ HRW 9/2015, s. 39.

⁹⁷ HRW 9/2015, s. 41.

5. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen mahdollisuudet suojeluun ja tukipalveluihin

5.1. Viranomaisuojelu

Mikään Kenian laki ei kriminalisoi seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin perusteella tapahtuvaa syrjintää⁹⁸ ja poliisin kerrotaan pidättäneen mielivaltaisesti seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvia ja usein häiritsevän, uhkailevan tai pahoinpitelevän pidättämiään henkilöitä.⁹⁹ Joissain tapauksissa poliisi on suojellut LGBT-henkilöitä väkijoukkojen väkivallalta, mutta väkivallan tekijöitä ei kuitenkaan ole pidätetty tai heitä vastaan nostettu syytteitä.¹⁰⁰ Joissain tapauksissa poliisin on kerrottu kieltäytyneen auttamasta uhreja näiden oletetun seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin vuoksi ja jopa tehnyt itse väkivaltaa heitä kohtaan.¹⁰¹

GALCK:in raportin mukaan LBQ-naiset harvoin ilmoittavat heille tehdystä väkivallasta poliisille, sillä suurin osa heistä ei luota poliisiin ja he pelkäävät paljastuvansa.¹⁰² Raportin mukaan Kenian poliisi rutiininomaisesti syrjii ja häiritsee kaikkia LBQ-naisia, jotka yrittävät hakea suojelua tai raportoida kokemistaan oikeudenloukkauksista.¹⁰³ Monet väkivallan uhreiksi joutuneet LGBT-ihmiset eivät usko saavansa mitään korvauksia, ja kokevat, että yhtä todennäköisesti poliisi vainoaa kuin suojelee heitä.¹⁰⁴

5.2. Tukipalvelut

Kenian LGBTI-liike on monimuotoinen ja siihen kuuluu ihmisiä kaikista seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä. Heidän oikeuksiaan ajavia ja heitä tukevia järjestöjä on maassa lukuisia ja niitä toimii pääkaupungin lisäksi myös muissa kaupungeissa sekä maaseutualueilla.¹⁰⁵ Suuri osa niiden toiminnasta keskittyy erilaisten terveyspalveluiden tarjoamiseen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajille.

Alla on listattu muutamia järjestöjä ja lisää löytyy mm. GALCK:in kotisivuilta.

Gay and Lesbian Coalition of Kenya (GALCK) on vuonna 2016 perustettu kansallinen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen järjestöjen kattojärjestö. Vuoteen 2014 mennessä sen jäsenjärjestöjen määrä oli kasvanut 16:een.¹⁰⁶

National Gay and Lesbian Human Rights Commission (NGLHRC) -ihmis oikeusjärjestö työskentelee sellaisten oikeudellisten ja poliittisten muutosten eteen, jotka huomioisivat seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt tasa-arvoisesti osana Kenian yhteiskuntaa.¹⁰⁷

Usawa Kwa Wote Initiative (UKWELI) Mombasa toimii Msabwenin piirikunnassa Kwalen maakunnassa ja tarjoaa mm. oikeudellista apua, HIV-tietoutta ja seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita.¹⁰⁸

⁹⁸ USDoS 20.4.2018.

⁹⁹ USDoS 20.4.2018; HRW 9/2015, s. 2.

¹⁰⁰ HRW 9/2015, s. 2; VOA 8.5.2015; Standard Media [päivitetty 21.3.2017].

¹⁰¹ HRW 9/2015, s. 2.

¹⁰² GALCK s. 24

¹⁰³ GALCK s. 24

¹⁰⁴ HRW 9/2015, s. 2-3.

¹⁰⁵ ALFJ 2015, s. 10.

¹⁰⁶ GALCK [päiväämätön]b.

¹⁰⁷ NGLHRC [päiväämätön].

Kenya Youth Development and Education Support Association (KYdesa) on yhteisöperustainen seksuaalivähemmistöjärjestö, joka toimi Nakurun maakunnassa. Se pyrkii edistämään LGB-ihmisten terveysoikeuksia sekä voimaannuttamaan, tiedottamaan ja osallistamaan heitä. Järjestö myös antaa lähetteitä LGB-ystävällisiin terveyspalveluihin.¹⁰⁹

Q-Initiative Eldoret on alkujaan Moi-yliopiston opiskelijoiden perustama aloite tarjota queer-nuorille turvallista tilaa keskustella asioistaan. Nykyään Q-Initiative toimii myös yliopiston ulkopuolella ja työskentelee Eldoretin kaupungin ja sen ympäristön LGB-nuorten kanssa. Se mm. järjestää työpajoja LGB-ihmisiä koskettavista asioista ja järjestää yrittäjyyskoulutuksia.¹¹⁰

Gay Kenya Trust (KGT) on LGBQ-ihmisten oikeuksien ajamiseksi perustettu ihmisoikeusjärjestö, joka pyrkii kitkemään LGBQ-ihmisiä syrjiviä prosesseja ja voimaannuttamaan heitä.¹¹¹

Health Options for Young Men on HIV/AIDS/STI (HOYMAS) on Kenian ainoa järjestö, joka juhlii HIV-positiivisen aseman julkituomista sen stigmatisoimisen sijaan. HOYMAS tarjoaa mm. tietoa turvallisesta seksistä miespuolisille seksityöntekijöille, nuorille miehille ja miehille, jotka harrastavat seksiä miesten kanssa, sekä myös taloudellista voimauttamista.¹¹²

Minority Persons Empowerment Program (MPEG) keskittyy seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden ja psykososiaalisen tuen tarjoamiseen pääasiassa miehille, jotka harrastavat seksiä miesten kanssa, seuraavilla alueilla: Limuru, Githurai, Kiambu, Ruiru, Juja, Thika, Kenol, Muranga, Saba Saba, Nyeri, Embu ja Meru. MPEG on luonut yhteistyössä the National Organisation of Peer Educators (NOPE) kanssa Thikaan terveysklinikan *Drop-in Service Centre*, joka tunnetaan paremmin nimellä **SASA Centre**.¹¹³

---

¹⁰⁸ GALCK [päiväämätön]i.

¹⁰⁹ GALCK [päiväämätön]d.

¹¹⁰ GALCK [päiväämätön]e.

¹¹¹ GALCK [päiväämätön]f.

¹¹² GALCK [päiväämätön]g.

¹¹³ GALCK [päiväämätön]h.

6. Lähteet

ALFJ (Astraea Lesbian Foundation for Justice) 2015. *Kenya LGBTI. Landscape Analysis of Political, Economic & Social Conditions.*

http://www.astraeafoundation.org/uploads/files/publications/AstraeaUSAID.Kenya.04_11_16.pdf
(käyty 5.2.2019).

CNN 23.2.2018. *Kenya's top court considers case to legalize homosexuality.*
<https://edition.cnn.com/2018/02/23/africa/case-legalize-homosexuality-kenya/index.html> (käyty 30.1.2019).

Daily Nation 21.4.2018. *President Kenyatta says gay rights 'of no importance' in Kenya.*
<https://www.nation.co.ke/news/Gay-rights-non-issue-Uhuru-Kenyatta-says/1056-4491774-tohqyh/index.html> (käyty 5.2.2019).

DW (Deutsche Welle)

6.4.2018. *Kenya's LGBT community fights for a place in society.*
<https://www.dw.com/en/homosexuals-in-kenya-claim-a-place-in-society-court-legalize-homosexuality/a-43150313> (käyty 30.1.2019).

22.3.2018. *Kenya court outlaws anal exams in landmark victory for gay rights.*
<https://www.dw.com/en/kenya-court-outlaws-anal-exams-in-landmark-victory-for-gay-rights/a-43094775> (käyty 30.1.2019).

Erasing 76 Crimes

25.4.2018. *Why this Kenyan pastor wants gay sex legalized.*
<https://76crimes.com/2018/04/25/why-this-kenyan-pastor-wants-gay-sex-legalized/> (käyty 6.2.2019).

15.3.2018. *Gay couple arrested in Kenya, then released.*
<https://76crimes.com/2018/03/15/gay-couple-arrested-in-kenya-then-released/> (käyty 7.2.2019).

23.2.2017. *Valentine's Day attack injures 4 gay men in Nairobi slum.*
<https://76crimes.com/2017/02/23/valentines-day-attack-injures-4-gay-men-in-nairobi-slum/>
(käyty 5.2.2019).

Freedom House 1/2018. *Freedom in the World 2018 - Kenya.*
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/kenya> (käyty 30.1.2019).

GALCK (Gay and Lesbian Coalition of Kenya)

16.12.2016. *The Plight of Gays While Seeking Health Care Services in Kenya.*
<https://www.galck.org/the-plight-of-gays-while-seeking-health-care-services-in-kenya/>
(käyty 5.2.2019).

12.2.2016. *Research on the Lived Experiences of LBQ Women in Kenya.* https://issuu.com/galckkenya/docs/research_on_the_lived_experiences_o (käyty 5.2.2019).

[päiväämätön]a. *About.* <https://www.galck.org/about/> (käyty 20.1.2019).

[päiväämätön]b. *Membership.* <https://www.galck.org/membership/> (käyty 30.1.2019).

[päiväämätön]c. *Petition 234 of 2016.* <https://www.galck.org/litigation-and-advocacy/> (käyty 31.1.2019).

[päiväämätön]d. *Kenya Youth Development and Education Support Association (KYdesa).* <https://www.galck.org/kydesa/> (käyty 31.1.2019).

[päiväämätön]e. *Q-Initiative.* <https://www.galck.org/q-initiative/> (käyty 31.1.2019).

[päiväämätön]f. *Gay Kenya Trust (GKT).* <https://www.galck.org/gkt/> (käyty 6.2.2019).

[päiväämätön]g. *Health Options for Young Men on HIV/AIDS/STI.* <https://www.galck.org/hoymas/> (käyty 6.2.2019).

[päiväämätön]h. *Minority Persons Empowerment Program (MPEG).* <https://www.galck.org/mpeg/> (käyty 6.2.2019).

[päiväämätön]i. *Usawa Kwa Wote Initiative (UKWELI) Mombasa.* <https://www.galck.org/ukweli-mombasa/> (käyty 7.2.2019).

Gay Star News 17.6.2018. *Here are the photos from the first Pride march in refugee camp in Kenya.* <https://www.gaystarnews.com/article/here-are-the-photos-from-the-first-pride-march-in-refugee-camp-in-kenya/#qs.VuyZJBk> (käyty 31.1.2019).

Global Freedom of Expression [päiväämätön]. *Gitari v. Non-Governmental Organisations Co-ordination Board.* <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/gitari-v-non-governmental-organisations-co-ordination-board/> *recognition.* https://ilga.org/downloads/2017/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2017_WEB.pdf (käyty 29.1.2019).

The Guardian 23.2.2017. *On the run from persecution: how Kenya became a haven for LGBT refugees.* <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2017/feb/23/on-the-run-from-persecution-how-kenya-became-a-haven-for-lgbt-refugees> (käyty 5.2.2019).

Hivisasa.com [päiväämätön]. *Gay couple arrested in Kisii.* <https://hivisasa.com/posts/gay-couple-arrested-in-kisii?source=feed> (käyty 5.2.2019).

HRW (Human Rights Watch)

17.1.2019. *Annual report on the human rights situation in 2018 - Kenya.* <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/kenya#> (käyty 29.1.2019).

7/2016. *Dignity Debased. Forced Anal Examinations in Homosexuality Prosecutions.* https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/globalgbtanalexams0716web.pdf (käyty 5.2.2019).

9/2015. *The Issue is Violence - Attacks on LGBT People on Kenya's Coast.* https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/kenya0915_4upr.pdf (käyty 5.2.2019).

ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association)

5/2017. *State-Sponsored Homophobia 2017: A world survey of sexual orientation laws: criminalisation, protection and recognition.* https://ilga.org/downloads/2017/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2017_WEB.pdf (käyty 29.1.2019).

206. *The ILGA-RIWI 2016 Global Attitudes Survey On LGBTI People In Partnership With Logo.* http://ilga.org/downloads/07_THE_ILGA_RIWI_2016_GLOBAL_ATTITUDES_SURVEY_ON_LGBTI_PEOPLE.pdf (käyty 6.2.2019).

Kenya 1948. *Penal Code.* <http://www.kenyalaw.org/lex/actview.xql?actid=CAP.%2063> (käyty 30.1.2019).

Kuchu Times 23.1.2019. *HISTORY IN THE MAKING: Kenya's LGBT Movement Seeks to Have Criminalization Clauses Repealed.* <https://www.kuchutimes.com/2019/01/history-in-the-making-kenyas-lgbt-movement-seeks-to-have-criminalization-clauses-repealed/?fbclid=IwAR0J-nINJBwTWYFIFUzmVqQZxX5kGJF5Kwe8Y5kDWof0c-h4g2muhnufKHA> (käyty 31.1.2019).

Nairobi News

24.11.2018. *Lobby group officials arrested for 'recruiting youths' into gay community.* <https://nairobinews.nation.co.ke/news/group-officials-arrested-recruiting-youths-gay/> (käyty 6.2.2019).

21.11.2018. *Eric Wainaina dives into gay debate with startling remarks.* <https://nairobinews.nation.co.ke/chillax/eric-wainaina-gay-debate-remarks/> (käyty 6.2.2019).

30.10.2018. *Ezekiel Mutua: I don't hate gays, I hate the act.* <https://nairobinews.nation.co.ke/news/ezekiel-mutua-i-dont-hate-gays-i-hate-the-act/> (käyty 6.2.2019).

29.10.2018. *Chatter as openly gay Richard Quest attends service at Kiuna's church.* <https://nairobinews.nation.co.ke/chillax/chatter-as-openly-gay-richard-quest-attends-service-at-kyunas-church/> (käyty 6.2.2019).

6.10.2016. *Judge says Kenyans will accept homosexuals, but it will take time.* <http://nairobinews.nation.co.ke/news/judge-says-kenyans-will-accept-homosexuals-will-take-time/> (käyty 5.2.2019).

NBC News 21.6.2018. *Following pride event, Kenya's gay refugees fear for their lives.* https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/following-pride-event-kenya-s-gay-refugees-fear-their-lives-n885136?utm_source=&utm_medium=&utm_campaign= (käyty 31.1.2019).

NGLHRC (National Gay and Lesbian Human Rights Commission)

25.10.2018. *Kenyan High Court Sets Ruling Date for Case Seeking to Decriminalize Same Sex Relations.* <https://static1.squarespace.com/static/581a19852994ca08211faca4/t/5bd323efb208fcc2f811c392/1540563954578/Decrim+Case+Ruling+Date+set%2C+Press+Release+-+Oct+25th+2018.pdf> (käyty 31.1.2019).

[päiväämätön]. *Who we are.* <https://www.nglhrc.com/#who-we-are> (käyty 30.1.2019).

Oluoch, Anthony & Monica Tabengwa 5/2017. *LGBT Visibility: A Double-Edged Sword.* Raportissa: ILGA (International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association) 5/2017. *State-Sponsored Homophobia 2017: A world survey of sexual orientation laws: criminalisation, protection and recognition.* https://ilga.org/downloads/2017/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2017_WEB.pdf (käyty 29.1.2019).

Pew Research Center 4.6.2013. *The Global Divide on Homosexuality.* <http://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/2/2014/05/Pew-Global-Attitudes-Homosexuality-Report-REVISED-MAY-27-2014.pdf> (käyty 31.1.2019).

Pink News 26.3.2014. *Kenya: Government spokesman says 'homosexuality as serious as terrorism'.* <https://www.pinknews.co.uk/2014/03/26/kenya-government-politician-says-homosexuality-serious-terrorism/> (käyty 5.2.2019).

Reuters 31.10.2018. *A precarious haven: Africa's LGBT+ refugees teeter on the brink in Kenya.* <https://www.reuters.com/article/us-kenya-lgbt-refugees/a-precarious-haven-africas-lgbt-refugees-teeter-on-the-brink-in-kenya-idUSKCN1N5205> (käyty 4.2.2019).

Seta [päivitetty 22.11.2018]. *Sateenkaarisanasto.* <http://seta.fi/sateenkaarisanasto/> (käyty 30.1.2019).

Standard Media [päivitetty 21.3.2017]. *A gay couple attacked in Tana River County.* <https://www.standardmedia.co.ke/ureport/story/2001233471/a-gay-couple-attacked-in-tana-river-county> (käyty 5.2.2019).

The Star 2.1.2019. *Condoms, abortions, LGBT rights: Controversial cases filed in court this year.* <https://www.the-star.co.ke/news/2019/01/02/condoms-abortion-lgbt-rights-controversial-cases-filed-in-court-this-c1864071> (käyty 30.1.2019).

Thomson Reuters Foundation

11.1.2019. *LGBT+ refugees in Kenya accuse U.N. of failing on protection, shelter.* <http://news.trust.org/item/20190111144847-vlttt/> (käyty 6.2.2019).

13.12.2018. *U.N. moves LGBT+ refugees to safe houses after Kenya camp attacks.* <http://news.trust.org/item/20181213171702-0m48g/> (käyty 31.1.2019).

Trans-tukipiste [päiväämätön]. *Sukupuolen moninaisuuden sanasto.* <https://transtukipiste.fi/sukupuoli/sukupuolen-moninaisuus/sukupuolen-moninaisuuden-sanasto/> (käyty 30.1.2019).

UN CESCR (UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights) 6.4.2016. *Concluding observations of the Committee on the state report on implementation of the Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.* Saatavilla: https://www.ecoi.net/en/file/local/1332753/1930_1460636706_g1606900.pdf (käyty 5.2.2019).

USDoS (United States Department of State) 20.4.2018. *Country Report on Human Rights Practices for 2017 - Kenya.* <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2017/af/277011.htm> (käyty 29.1.2019).

VOA (Voice of America) 8.5.2015. *LGBT Activist: Kenya More Tolerant, but Still Not Safe.* <http://www.voanews.com/content/kenya-more-tolerant-but-still-not-safe/2760019.html> (käyty 6.2.2019).

Vastuuvapauslauseke:

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.